

Aanpak eenzaamheid versus werken aan gemeenschapskracht

Verslag inspiratiebijeenkomst 4 oktober 2018

Aanleiding

Op 4 oktober j.l., in de week van de eenzaamheid, organiseerde de GGD i.s.m. het regionaal leerhuis een inspiratiebijeenkomst voor en door gemeenten met als titel:

Werken aan gemeenschapskracht en/of aanpak eenzaamheid?

Aanleiding was dat gemeenten in Gooi en Vechtstreek aangaven graag meer van elkaar te willen leren over de aanpak tegen eenzaamheid. Met diverse organisaties is dieper ingegaan op dit thema.

Tijdens de bijeenkomst stond een aantal vragen centraal:

- Gaan we de strijd tegen eenzaamheid winnen?
- Moeten we focussen op de eenzamen of iedereen uitnodigen om tot interactie te komen?
- Wie zijn de belangrijkste spelers op het veld? Buurtgenoten of professionals??
- En hoe zit het met eenzaamheid en positieve gezondheid?
- Wat kunnen we leren van elkaar?

Achtergrond: cijfers over eenzaamheid en buurtgevoel

Allereerst schetste Manita van Acker, epidemioloog bij de GGD, een cijfermatig beeld van eenzaamheid en buurtgevoel in onze regio, gebaseerd op de Gezondheidspeiling onder Volwassenen en Ouderen. In de regio is 37% van de volwassenen en 44 % van de ouderen (matig of ernstig) eenzaam (zie factsheet).

Focus op gemeenschapskracht

Vervolgens zette Birgit Oelkers (bureau Plan en Aanpak) in op gemeenschapskracht in plaats van eenzaamheid als onderwerp van beleid. "Van eenzaamheidsframe naar communityframe" (zie artikel <http://www.planenaanpak.nl/doc/Eenzaamheid%20is%20geen%20aandoening.pdf>)

Enkele hoofdlijnen uit haar prikkelende presentatie:

- Bekijk eenzaamheid niet (alleen) vanuit de cijfers en stop met anti-eenzaamheidsplannen.
- Het beleid en de aanpak moet op een andere boeg gegooid worden.
- Beleid tegen eenzaamheid is een illusie. Het is beter om acties te organiseren die bijdragen aan communityvorming. Daar moet je langdurig aan werken
- Gemeente kunnen hierbij een faciliterende rol hebben.
- Eenzamen zijn geen cliënten, maar burens.
- Niet stigmatiseren: zie de doelgroep eenzamen niet als zielenpoten.
- Medicaliseer eenzaamheid niet, zie het niet als kwaal.
- Kijk klein, op straat/buurniveau.
- Kijk naar verbindingen die er al zijn en leg nieuwe verbindingen. Trigger bestaande verbanden. Creëer contexten.
- Kijk naar setting straat: is het een levendige straat of is het een lief en leedstraat? Mensen gaan in de ene straat anders met elkaar om dan in de andere.
- Speel in op het dagelijkse leven.
- Maak van praktijk beleid: een wandelend actieplan.

- Snelheid hangt af van “speed of trust”. Deadlines worden bepaalde door de buurt zelf.
- Je hebt andere buurtwerkers nodig, die verbinden.
- Kijk naar de triggers bij bewoners (wanneer/waarmee voel je je gelukkig): waar houdt iemand van?
- Mensen willen van betekenis zijn, tot hun recht komen.
- Gesprekken voeren met bewoners, ophalen en weer teruggeven aan bewoners.

Lokale voorbeelden

Hierna volgde een aantal voorbeelden uit de regio:

Gooisemerén, Heleen Pel, beleidsadviseur geeft aan dat de gemeente Gooisemerén o.b.v. cijfers i.v.m. veiligheid en eenzaamheid gekozen heeft voor extra aandacht voor de wijk de Westereñgh in Bussum. Eerste reactie was : meer handhaven, meer inzet politie. Bij nader inzien is voor een andere insteek gekozen: geloven in de kracht van de inwoners, het zoeken naar de veerkracht in een wijk. Aanhaken bij wat er al is, onderzoekend bouwen, zoals de Broedplaats.

De Broedplaats in de Westereñgh (Gooisemerén): Kees Hogenbirk geeft aan dat dit project een bijdrage levert aan de sociale basis van de wijk. Ontstaan uit initiatieven van mensen uit de buurt die duurzaamheid, een schoon milieu en participatie wilden combineren, maar zelf ook zoekende waren naar meer zingeving. Allerlei initiatieven zijn ontstaan (werkplaatsen, ontmoeting en samen werken en leren, spullen voor nieuwkomers). Dit project zit in een oude school en er hoeft geen huur betaald te worden. Voor de dit project zijn ze gesprekken aangegaan in de buurt, gekeken naar wat leeft er, waar zit de energie.. Vanuit eigen kracht. Resultaten o.a:

- 3 buurtbijeenkomsten
- Digitaal platform
- Straatambassadeurs
- Contacten met de wijkagent gelegd

De Appelboom, platform buurt/vrijwilligersinitiatieven Wijdemeren

Saskia Hillen van de gemeente Wijdemeren vertelt over de website de Appelboom, platform van vrijwilligersinitiatieven/communitybuilders. Samen met de inwoners gebruikmaken van elkaars krachten. Fysiek en sociaal domein zijn hier niet meer gescheiden. Inwoners krijgen de ruimte om de openbare ruimte in te richten of een sociaal project op te zetten. De gemeente kan hierbij faciliteren en ondersteunen. Wat begon met samen een stuk groen onderhouden, leidt tot veel meer activiteiten en meer verbinding met elkaar. Binnen 2 jaar zijn er 137 projecten/activiteiten opgezet door bewoners voor bewoners

Aanpak Versa in Hilversum

Als laatste kwam Houriya Harrane, sociaal werker van Versa Welzijn in Hilversum, aan het woord en vertelde hoe de aanpak van Brigit Oelkers in de praktijk werkt. Ook vertelden twee vrijwillige ouderenbezoekers hoe ze nu echt in gesprek gaan met ouderen over wat voor hen belangrijk is, i.p.v. zoals voorheen checklisten met vragen doornemen . De volgende belangrijke elementen werden expliciet benadrukt.

- De inclusieve samenleving
- Eenzaamheid niet bestrijden
- Versterking sociale basis
- Elkaar helpen
- Vriendschappen versterken
- Ontmoeting
- Ontsluiten verborgen talenten
- Nooit iets overnemen

Tot slot

Na de presentaties is in kleinere groepen verder gesproken over het onderwerp en de gewenste aanpak. Hier kwamen o.a. de volgende tips naar voren in het kader van community building;

- Betrek bestuurders en ambtenaren bij projecten;
- Vraag aan de gemeenten: geef tijd, geef het een kans en reken niet gelijk af.
- Dit soort initiatieven hebben lange adem nodig, maar ook vertrouwen.
- Trekkers in wijk nodig
- Begin klein

De input en inspirerende voorbeelden kan elke gemeente meenemen voor zijn/haar lokale beleid.

Meer informatie

Edith Sikking, e.sikking@ggdgv.nl, en/of Irma Laméris, i.lameris@ggdgv.nl, 035-6926210